

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti**

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ *iqtisad elmləri doktoru,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü*

Səlim MÜSLÜMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Şahin SADIQOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Ədalət MURADOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Vahid NOVRUZOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Nazim İMANOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Süleyman QASIMOV *iqtisad elmləri doktoru, professor*

Tahir BUDAQOV *tibb üzrə fəlsəfə doktoru*

Azər ƏMİRASLANOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Mehman TAĞIYEV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Saleh MÖVLAMOV *iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

Alxan MANSUROV *məsul katib*

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları**

Statistikanın inkişaf
strategiyası
və taktikası

Statistik təsnifatlar,
standartlar və
registrlər

Statistik müşahidə
metodları

Statistik məlumatların
toplanması, işlənməsi,
saxlanması və yayıl-
ması texnologiyası

İnformasiya şəbəkəsi,
məlumat bazası,
məlumat bankları

Statistik informasiya
sisteminin
təkmilləşdirilməsi

Milli Hesablar
Sistemi

Statistik tədqiqatlar

Statistika sahəsində
beynəlxalq əməkdaşlıq

Statistika:
xronika, informasiya

Bibliografiya:
yeni nəşrlər

Oxucuların rəy
və təklifləri

Statistika:
rəsmi sənədlər

Statistika:
metodoloji təminat
(metodoloji əlavələr)

Statistika:
faktlar və proqnozlar
(statistik əlavələr)

CONTENT

səh.

ECONOMIC-STATISTICAL RESEARCHES

Avaz Alakbarov

Modern development model and priorities of state social insurance system in Azerbaijan..... 4

Sarfinaz Khanlarzada

Creation and development of infrastructure for supporting small innovative business..... 9

Matanat Hasanova

Statistical analysis of the contemporary condition of the agrarian sector in Azerbaijan..... 14

Malik Tagiyev

A look at the development of communication, informational and communication technologies from the standpoint of social aspect..... 22

Lala Namazova

Some issues of application of information and communication technologies in trade..... 34

Zulfugar Magerramov

Formation of labor resources in Ganja-Gazakh economic region..... 40

METODOLOGY

Ali Hajiyev, Farhad Eminov, Ilgar Khalilov

Analysis and evaluating of ecological risks..... 47

Sevinj Abbasova

Use of methods of management accounting and analysis in cost management..... 52

Aida Ibragimova, Zarifa Nagiyeva

Organizational issues of statistical observation in trade..... 61

Lyudmila Ismailova

System of statistical indicators of small enterprise development and directions of its analysis..... 70

THE INDICATORS CONCERNING SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY ON JANUARY-SEPTEMBER OF 2017 OUTCOMES

Macroeconomic indicators..... 75

Gross Domestic Product manufacturing..... 77

Fixed capital allocations for the financial sources..... 77

The value of fixed capital allocations for the fields of economy..... 78

Harvesting of plant-growing products for all categories of economy..... 79

Structure of the retail trade circulation according to the products..... 79

Credit investment to the economy..... 80

Revenues of the state budget..... 80

Expenses of the state budget..... 81

Freight turnover in the transport sector, million ton-km..... 81

Passenger turnover in the transport sector, million passengers-km..... 82

Foreign trade indicators of Azerbaijan with the partner countries..... 82

All important types of exported products..... 83

All important types of imported products..... 84

INTERNATIONAL COOPERATION

A delegation led by Chairman of the State Statistical Committee Tahir Budagov visited Germany..... 85

FROM THE PAGES OF STATISTICS HISTORY OF AZERBAIJAN

Baghirov Nagi Alesker oglu (120th anniversary of his birth)..... 87

New official publication of the State Statistical Committee of the Republic of Azerbaijan..... 89

The title-alphabetical list of articles published in "Statistics News" in 2017..... 92

Rules for presentation of articles..... 94

AZƏRBAYCANDA DÖVLƏT SOSIAL SİĞORTA SİSTEMİNİN MÜASİR İNKİŞAF MODELİ VƏ PRIORİTETLƏRİ

Əvəz Ələkbərov

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

“Maliyyə və maliyyə institutları” kafedrasının müdiri, i.e.d., professor

AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6

e-poçt: aaalekperov@icloud.com

Açar sözlər: sosial sığorta, məcburi sosial sığorta haqları, pensiya təminatı, sosial sığorta ödənişləri, sosial müdafiə, sığortalılar.

Ключевые слова: социальное страхование, обязательные социальные страховые взносы, пенсионное обеспечение, выплаты по социальному страхованию, социальная защита, страхователи.

Keywords: social insurance, compulsory social insurance premiums, pensions, social insurance payments, social protection, insurance.

Avaz Alakbarov

Modern development model and priorities of state social insurance system in Azerbaijan

Summary

The article examines the state of the state social insurance system of our country on the basis of SWOP – analysis, its classical perspective development trends have been specified. The is shown in the article that the involvement of all employed people in compulsory social insurance and their coverage with a personalized accounting system allowing them to receive a reasonable amount of benefits based on mandatory social insurance payments are the most prominent features that characterize the single mandatory state social insurance system in the country and its development.

Ədəbiyyat

1. “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı-1997.
2. Ə.Ə.Ələkbərov. “Azərbaycanda sosial sığortanın inkişaf problemləri” Bakı, “Elm” 2000.
3. T.Ə.Quliyev “İnsan resurslarının idarəedilməsi” Bakı-2013.
4. Г.В.Чернова. Страхование: экономика, организация, управление: Учебник в 2 т. Экономика. 2010.
5. Е.В.Ермасов. Страхование. Учебник. Юрайт. 2011.
6. Dövlət Sosial Müdafiə Fondu – www.sspf.gov.az

СОЗДАНИЕ И РАЗВИТИЕ ИНФРАСТРУКТУРЫ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО ИННОВАЦИОННОГО БИЗНЕСА

Сарвиназ Ханларзаде

*Доктор философии по экономике, доцент кафедры «Управление бизнесом»
Азербайджанского Государственного Экономического Университета
AZ 1001, город Баку, улица Истиглалият 6
e-mail: sخانlarzade@rambler.ru*

Açar sözlər: kiçik innovasiya biznesi, infrastruktur dəstəyi, texnoparklar, innovasiya fəaliyyəti, innovasiyalar.

Ключевые слова: малый инновационный бизнес, инфраструктура поддержки, технопарки, инновационная деятельность, инновации.

Keywords: small innovative business, support infrastructure, technology parks, innovative activities, innovations.

Sarfinaz Khanlarzada

Creation and development of infrastructure for supporting small innovative business

Resume

The purpose of the study is to consider the issues of creating an infrastructure of support for small innovative enterprises, as well as the development of proposals for the development of an innovative infrastructure, which is of particular importance, since it solves the basic tasks of promoting innovation.

The methodological basis of the study means that the work of domestic and foreign scientists in the field of the small innovative business. During the research methods of analysis, synthesis, system and complex approaches were used.

Results. The article substantiates that it is necessary to conduct a state policy of supporting this sphere for the development of small innovative business. The main direction of the state policy is to preserve the accumulated scientific and technological potential and develop the innovative infrastructure.

The practical significance of the research is that the proposed recommendations will contribute to the development of the infrastructure of supporting small innovative business, which contributes to raising the level of competitiveness of products and small enterprises in general.

Литература

1. Н.С.Кезинова. Оценка привлекательности инновационных проектов предприятий машиностроительного комплекса //Креативная экономика. – 2010. № 12. стр. 66-70.
2. Л.М.Гохберг, Т.Е.Кузнецова. Новая инновационная политика в контексте модернизации экономики // Журнал новой экономической ассоциации. – 2010. № 7. стр. 141-143.
3. А.Х.Махмутов, Г.В.Багаев. Инфраструктура инновационной системы экономики Республики Башкортостан: основы методологии//Экономика и управление: научно-практический журнал. – 2008. № 3. стр. 67-72.
4. Н.А.Урванцева. Анализ проблем формирования и развития инновационной инфраструктуры // Транспортное дело России. – 2009. № 6. стр. 162-163.
5. А.Е.Матюхов. Финансовая инфраструктура инновационной деятельности: проблемы формирования в России /Финансы и кредит//. – 2007. № 22. стр. 77-79.

AZƏRBAYCANDA AQRAR SEKTORUN MÜASİR VƏZİYYƏTİNİN STATİSTİK TƏHLİLİ

Matanat Hasanova

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin

“Sosial sferanın iqtisadiyyatı və idarəedilməsi” kafedrasının müəllimi, doktorant

AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6

e-poçt: matanat.hasanova.f@mail.ru

Açar sözlər: aqrar sektor, bitkiçilik, heyvandarlıq, torpaq sahəsi, göstərici, təhlil, satış bazarı, ixracın diversifikasiyası.

Ключевые слова: аграрный сектор, растениеводство, животноводство, земельный участок, индикатор, анализ, рынок сбыта, диверсификация экспорта.

Keywords: the agrarian sector, plant growing, cattle raising, patch of land, indicator, analysis, sales market, diversification of export.

Matanat Hasanova

Statistical analysis of the contemporary condition of the agrarian sector in Azerbaijan Summary

The article notes that agriculture, as plays an important role in the country's economy, in providing the population with both clean and quality food products and raw materials to the industries. Consequently, among the priorities of the country's development in this sector is given preference. The article analyzes the country's agriculture from various aspects, including the role of the agriculture sector in the development of the country's economy, the dynamics of crop and livestock production, the output of products of each type of economic entities operating in the agricultural sector of the country, examines the features of sector development and substantiates priority directions.

Ədəbiyyat

1. E.A.Quliyev. Aqrar iqtisadiyyat. Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı-2015, səh. 320.
2. A.T.Əhmədov. Ərzaq təhlükəsizliyi əhalinin sosial təminatının əsasıdır. “Audit” jurnalı. BBU, Bakı-2017, səh. 47-50
3. С.А.Дедеева, М.В.Галушко. Анализ развития сельского хозяйства Оренбургской области//Проблемы и перспективы экономики и управления: материалы III Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, декабрь 2014 г.). СПб, Заневская площадь. 2014, səh. 61-69.
4. Н.Н.Бондина, И.А.Бондин, Н.С.Баширова. Эффективность использования производственного потенциала в сельскохозяйственных организациях: монография. Пенза: РИО ПГСХА. 2015, стр. 206.
5. Л.И.Теньковская. Тенденции, состояние и перспективы развития сельского хозяйства экономических районов России: монография, Пермь: ИПЦ «Прокрость», 2015, стр.188.
6. Azərbaycanın kənd təsərrüfatı. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2017, səh. 568.
7. Azərbaycanın milli hesabları. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2017, səh. 154.
8. <http://iqtisadiislahat.org/>
9. <http://www.stat.gov.az/>

RABİTƏ, İNFORMASIYA VƏ KOMMUNİKASIYA TEXNOLOGİYALARININ İNKİŞAFINA SOSIAL ASPEKTDƏN BAXIŞ

Malik Tağıyev

*Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin
Dövlət Radiotezliklər İdarəsi, iqtisadçı
Azərbaycan Universitetinin dissertantı
AZ 1010, Bakı şəhəri, Droqal döngəsi 702
e-poçt: mmtmaliktagiyev@gmail.com*

Açar sözlər: rabitə, informasiya, internet, poçt, telekommunikasiya, xidmət, cəmiyyət.

Ключевые слова: связь, информация, интернет, почта, телекоммуникация, услуга, общество.

Keywords: communication, information, internet, mail, telecommunication, service, society.

Malik Tagiyev

A look at the development of communication, informational and communication technologies from the standpoint of social aspect

Summary

The article analyzes the role of ICT in the country's economy, acceleration of the transition to IP, as well as electrification of all sectors of society. The key criterion here is that through the use of modern ICTs, user convenience, time saving, more informatively and direct access to information (in fields of healthcare and education) that can play an important role in public life have been achieved. For that reason, one of the main goals is to provide access of various sectors of society to a common electronic database. Along with this, the article also emphasizes the readiness of the ICT sector and other social spheres, as well as the adoption of state programs (in the fields of education, health and employment) that characterize the development of the ICT sector in this respect. In addition, the role of the ICT sector in employment, as well as the contribution of ICT in order to reduce the unemployment problems in the country are emphasized in this article. As a result of them, the country pays much more attention to state programs adopted in the field of ICT development. Moreover, the article considers not only projects of state significance, but also global significance. Overall, some proposals are underlined for achieving the forthcoming goals in this sector.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2014-2020-ci illər üçün Milli Strategiya. 2 aprel 2014-cü il.
2. “Azərbaycanda Telekommunikasiya və Poçt”. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin saytı: Statistik məcmuə, 2016.
3. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin saytı: (www.president.az)
4. Rabitə və Yüksək Texnologiyalarının saytı: mincom.gov.az/layiheler/reqemli-televiziya-yayimi/
5. www.ictnews.az
6. www.stat.gov.az
7. www.e-gov.az

TİCARƏTDƏ İNFORMASIYA VƏ KOMMUNİKASIYA TEXNOLOGİYALARININ TƏTBİQİNİN BƏZİ MƏSƏLƏLƏRİ

Lala Namazova

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin dissertantı
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: lala.yagubova@gmail.com*

Açar sözlər: ticarət, İKT, biznes, elektron biznes, elektron ticarət, qloballaşma, informasiya mübadiləsi.

Ключевые слова: торговля, ИКТ, бизнес, электронный бизнес, электронная торговля, глобализация, обмен информацией.

Keyword: trade, ICT, business, electronic business, electronic commerce, globalization, exchange of information.

Lala Namazova

Some issues of application of information and communication technologies in trade

Summary

According to the article, ICT plays an important role in improving economic development and efficiency of business processes, expanding the scale of trade operations. Electronic commerce and ICT leads to sustainable development and the growth of the economy as a whole. Electronic commerce in terms of volume and geographical scale continues to grow in the world.

Regardless the model of innovative development in most countries of the world, the state basically initiates both the initiators of innovation and development and the driving force, and this trend is characteristic of Azerbaijan.

The article examines the role of ICT in business development, their different types, and the essence of electronic commerce. Along with this, the current state of electronic commerce is analyzed in the country and the directions of its development are shown.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Stratejiya (2003-2012-ci illər)” haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 17 fevral 2003-cü il.
2. “Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2005-2008-ci illər üçün Dövlət Proqramı (Elektron Azərbaycan)” haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 21 oktyabr 2005-ci il.
3. Н.В.Гришин. Информационные технологии в профессиональной деятельности: учебник. / В.Н. Гришин, Е.Е. Панфилова - М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2009. стр. 416.
4. Е.С.Сорокина, О.А.Глазунова, Перспективы развития электронной коммерции в России, Научные ведомости, Серия Экономика. Информатика. № 7(204). Выпуск 34/1. 2015, стр. 59-66.
5. Д.Козье. Электронная коммерция/ Пер. с англ. М.: Издательско-торговый дом «Русская редакция», 2009, стр. 2.
6. Л.С.Климченя. Электронная коммерция: Учеб. пособие. Мн.: Выш. шк., 2014. стр. 191.
7. Д.Эймор. Электронный бизнес. Эволюция и/или революция. М.: Вильямс, 2011. стр. 320.
8. И.Голдовский. Безопасность платежей в Интернете. СПб.: Питер, 2013. стр. 240.
9. P.Gary. Electronic Commerce, Ninth Edition, Schneider, Ph.D., CPA. Printed in the United States of America, 2011. p. 4.
10. И.Успенский. Энциклопедия Интернет-бизнеса. СПб.: Питер, 2011, стр. 61.
11. Доклад «Об информационной экономике» 2015 года.
12. Отчет «Развития сектора ИКТ в Республике Казахстан на 2016 год», Астана.
13. Azərbaycanca informasiya səmiyyəti, İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları. Statistika məcmuə. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı-2017.

GƏNCƏ-QAZAX İQTİSADI RAYONUNDA ƏMƏK EHTİYATLARININ FORMALAŞMASI

Zülfüqar Məhərrəmov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Samux Rayon Statistika İdarəsi, aparıcı məsləhətçi
AZ 5100, Samux şəhəri, Heydər Əliyev prospekti 44
e-poçt: zulfubey@mail.ru*

Açar sözlər: iqtisadi rayon, əhalinin sayı, təbii artım, əmək ehtiyatları, iqtisadi fəal əhali.

Ключевые слова: экономический район, численность населения, естественный прирост, трудовые ресурсы, экономически активное население.

Keywords: economic region, number of population, natural growth, labour resources, the economically active population.

Зульфигар Магеррамов

**Формирования трудовых ресурсов в Гянджа-Газахском
экономическом районе**

Резюме

В статье исследованы вопросы формирования трудовых ресурсов и факторы, влияющие на развитие Гянджа-Газахского экономического района, проведен сравнительный анализ трудовых ресурсов в регионе с трудовыми ресурсами страны. Были затронуты проблемы качества рынка труда и потока трудовых ресурсов. Изучено влияние демографической ситуации на трудовые ресурсы. Также была представлена информация об относительных темпах роста населения в Гянджа-Газахском экономическом районе, сравнительном анализе трудовых ресурсов за последние годы и удельном весе населения в трудоспособном возрасте в общей численности населения.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan əhalisi 2016. Statistik bülleten. Bakı-2016.
2. Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyi. Dövlət Statistika Komitəsi. Statistik məcmuə. Bakı-2005.
3. Azərbaycanın regionları 2012-2016. Statistik məcmuə/Dövlət Statistika Komitəsi. Bakı, 2012-2016.
4. İzahlı statistika terminləri lüğəti. Bakı-2010.
5. Azərbaycanın demoqrafik göstəriciləri. Dövlət Statistika Komitəsi. Statistik məcmuə. Bakı-2016.
6. Əmək bazarı. Statistik məcmuə. Bakı-2016.
7. World Population Prospects. The 2000 Revision / United Nations. New York, 2001.

EKOLOJİ RİSKLƏRİN TƏHLİLİ VƏ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Əli Hacıyev

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
“Müəssisənin iqtisadiyyatı” kafedrasının müdiri, dosent, i.ü.f.d.
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: ali.Hacıyev@unec.edu.az

Fərhad Eminov

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
“Ətraf mühitin mühafizəsi və iqtisadiyyatı” kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: eminov-f@rambler.ru

İlqar Xəlilov

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
“Ətraf mühitin mühafizəsi və iqtisadiyyatı” kafedrasının dosenti, i.ü.f.d.
AZ 1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət küçəsi 6
e-poçt: xalilov.ilqar@inbox.ru

Açar sözlər: ekoloji risk, qiymətləndirmə, risk mənbəyi, investisiya, ehtimal, kateqoriya, risk inqibatoru, risk növləri, potensial və real risk.

Ключевые слова: экологические риски, оценка, источник риска, инвестиция, вероятность, категория, виды риска, ингибатор риска, потенциальные и реальные риски.

Keywords: ecological risk, evaluating, source of risk, investment, probablity, category, types of risk, ingileator of risk, potential and real risk.

Али Гаджиев, Фархад Эминов, Ильгар Халилов

Анализ и оценка экологических рисков

Резюме

В статье рассматриваются экологические риски, их типы и источники, факторы риска и защита от них, оценка проявления экологических рисков и их классификации, реальные и потенциальные риски, теоретические вопросы расчета ущерба, которой может быть нанесен экосистемам.

В статье делается вывод о том, что причины, указанные в методологии GISA чрезмерно обобщены и неконкретны, и в этой связи предлагается использовать альтернативный вариант, которые предусматривает использование 4-х бальной (0-3) шкалы оценок.

Ədəbiyyat

1. A Guidebook to Comparing and Setting Environmental Prioritets. EPA, USA, 1993, p. 76
2. В.А.Чернов. Анализ коммерческого риска.-М.: Финансы и статистика, 1998, стр. 128
3. Е.А.Бондарчук. Адаптация методологии оценки риска здоровью населения от загрязнения окружающей среды. Муниципалитет. Спецвыпуск. Экология городов, (1) 11-12, 1998, 40-45.
4. С.Кин. Международный опыт определения приоритетных проблем в области воздействия загрязнения окружающей среды на здоровье населения. Управления окружающей средой. Информационный бюллетень. № 5, Москва. 1977, стр. 70-75.
5. Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun davamlı inkişaf planı əsasında investisiya xəritəsinin hazırlanması üzrə hesabat. AMEA, İqtisadiyyat İnstitutu. Bakı-2010.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДОВ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА И АНАЛИЗА В УПРАВЛЕНИИ ЗАТРАТАМИ

Севиндж Аббасова

*Доктор философии по экономике, доцент, руководитель специальности
"Бухгалтерский учет и аудит" кафедры «Экономика»
Русской Экономической Школы Азербайджанского
Государственного Экономического Университета
AZ 1001, город Баку, улица Истиглалият 6
e-mail: sevinj.abbasova@yandex.ru*

Açar sözlər: idarəetmə uçotunun alətləri, məqsədli maya dəyərinin konsepsiyası, target-kostinq, kaydzen-kostinq, Deminq-Şuhart tsiklinin mərhələləri.

Ключевые слова: инструменты управленческого учета, концепция целевой себестоимости, таргет-костинг, кайдзен-костинг, этапы цикла Деминга-Шухарта.

Keywords: management accounting tools, target cost pricing concept, target-costing, kaizen-costing, stages of the Deming-Shewhart cycle.

Севиндж Аббасова

Использование методов управленческого учета и анализа в управлении затратами

Резюме

В статье рассматривается возможность адаптации для местных предприятий и организаций методов и инструментов управленческого учета и анализа: кайдзен – и таргет-костинг, позволяющих при снижении себестоимости продукции учитывать потребности покупателей, выявленных на ранних стадиях работы над проектом. Целью исследования является определение необходимости и целесообразности, исходя из оценки фактического состояния, наряду с применением традиционных методов управления затратами, использования указанных методов на различных стадиях жизненного цикла продукции. Проанализированы достоинства и недостатки применения рассмотренных инструментов, а также основные проблемы их практического применения на местных предприятиях.

Литература

1. И.В.Назарова. Управление затратами - новый взгляд // Изв. Российского государственного педагогического университета им. А.И.Герцена. 2007. № 33.
2. С.А.Аббасова. Современные подходы к управлению затратами в системе управленческого учёта.- // Журнал "Elmi xəbərlər" Азербайджанского Государственного Экономического Университета. 2017. №1.
3. L.Šoljaková Strategic Management Account-ing Development during Last 30 Years // European Financial and Accounting Journal. 2012. Vol. 2012. Iss. 2. p. 24–35.
4. I.Ghozali The application of advanced management accounting: does it improve company performance? URL: <http://ro.uow.edu.au/theses/1006>.
5. А.Н.Кизилов, М.Н.Карасева. Международный опыт в стратегическом управлении затратами и его потенциальное влияние на сложившуюся в России практику учета // Учет и статистика. – 2005. – №1 (5). – стр. 65.
6. Deming W. Edwards Some Theory of Sampling / W. Deming. – Dover Publications, 1966.; W.A.Shewhart. Statistical method from the viewpoint of quality control / W.A. Shewhart. – Washington, The Graduate School, the Department of Agriculture, 1939Tanaka, T. (1993), "Target costing at Toyota", Journal of Cost Management, Vol. 7 No. 1, Spring.
7. T.Tietenberg. Economic instruments for environmental regulation economic instruments / T.Tietenberg [Electronic resource]. 2014. Mode of access: http://www.econ.yale.edu/~nordhaus/Resources/tietenbert_instruments.pdf – Date of access: 17.08.2017.

8. T.Hiromoto (1988), "Another hidden-Japanese Management Accounting", Harvard Business Review, July-August.
9. "Nissan Motor Company — Teaching Note 195-063", Harvard Business School Publishing, Boston, p. 3;
10. S.Ansari. "Management Accounting: A Strategic Focus" (2000), McGraw-Hill Higher Education, New York, p. 219;
11. R.F.Meigs. at al. (2002), "Financial and Managerial Accounting: The Basis for Business Decisions", McGraw-Hill/Irwin, New York.
12. Л.Н.Герасимова. Методы управленческого учета. //- М. - «Проспект», 2016.
13. Абдукаримов, И.Т., Л.Г.Абдукаримова. Оценка и анализ производственных затрат и их роль в эффективном управлении предпринимательской деятельностью // Финансы: планирование, управление, контроль. 2011. № 4.
14. С.А.Аббасова Организационно-экономические проблемы управления затратами в системе управленческого учёта и пути их решения. // «Statistika хәбәрләри» № 2/2017.

TİCARƏTDƏ SEÇMƏ STATİSTİK MÜŞAHİDƏLƏRİN TƏŞKİLİ MƏSƏLƏLƏRİ

Aida İbrahimova

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Ticarət statistikasına şöbəsinin müdiri
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti, 81
e-poçt: aida@azstat.org*

Zərifə Nağıyeva

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqatlar şöbəsinin rəisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti, 81
e-poçt: zarifan@azstat.org*

Açar sözlər: statistik registr, seçmə müşahidələrinin təşkili, seçmə həcmi, seçmə xəталarı, kombinəlaşdırılmış seçmə metodu, kombinəlaşdırılmış seçmənin formalaşdırılması mexanizmi.

Ключевые слова: статистический регистр, организация выборочного обследования, объем выборки, ошибки выборки, комбинированная выборка, механизм формирования комбинированной выборки.

Keywords: statistical register, the organization of the sample survey, sample size, sampling error, combined sampling, mechanism for forming a combined sample.

Аида Ибрагимова, Зарифа Нагиева

Вопросы организации выборочных статистических наблюдений в торговле

Резюме

В статье подчеркивается необходимость использования актуального статистического регистра в организации статистики торговли и подчеркивается важность проведения выборочных обследований. Предоставляется информация об использовании нового метода выборки для исследования деятельности индивидуальных предпринимателей, работающих в сфере торговли. Основная суть этого метода заключается в использовании двух главных совокупностей при формировании выборочной совокупности. Одним из них является статистический регистр, а другой – база данных численности населения в разрезе административно – территориального деления. В статье показан механизм формирования выборки на основе этих двух источников.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. Azərbaycanın Milli Hesabları. Rəsmi nəşr. Statistik məcmuə. Bakı – 2016
2. Saleh Mövlamov. Müasir şəraitdə uçot-informasiya sisteminin problemləri. “Statistika xəbərləri” jurnalı №3. 2017-ci il.
3. Методологические положения по проведению выборочного наблюдения за индивидуальными предпринимателями, осуществляющими деятельность в розничной торговле (с учетом типизации индивидуальных предпринимателей). Утверждены приказом Росстата от 29.08. 2013 г. № 346.
4. Батракова Л.Г. Теория статистики: Учеб. пособие для вузов. М.:КНОРУС, 2010.

KİÇİK SAHİBKARLIĞIN İNKİŞAFININ STATİSTİK GÖSTƏRİCİLƏR SİSTEMİ VƏ ONUN TƏHLİLİ İSTİQAMƏTLƏRİ

Lyudmila İsmayılova

Sumqayıt Dövlət Universitetinin dissertantı

e-poçt: lyuda.ismayilova.75@mail.ru

Açar sözlər: kiçik sahibkarlıq, innovasiya fəallığı, rəqabətqabliyyətlilik, klasterləşmə, iqtisadiyyatın diversifikasiyası, investisiyalar.

Ключевые слова: малое предпринимательство, инновационная активность, конкурентоспособность, кластеризация, диверсификация экономики, инвестиции.

Keywords: a small enterprise, innovative activity, competitiveness, clustering, diversification of economy, investments.

Людмила Исмаилова

Система статистических показателей развития малого предпринимательства и направления его анализа

Резюме

В современных условиях в Азербайджане изучение развития малого бизнеса и оценка задач его перспективного развития занимает особое место. При проведении оценки используется ряд показателей, при которых основой являются критерии, использованные в мировой практике. В статье отображены показатели, рассчитанные с целью обобщающей характеристики текущего состояния сектора малого бизнеса. Здесь отмечено особое значение этих показателей при оценке эффективности проведенных мероприятий по поддержке малого бизнеса. В конце статьи показаны этапы проведения комплексного исследования с помощью геостатистических методов.

Ədəbiyyat

1. Группа Всемирного Банка (World Bank Group) Международная Финансовая Корпорация, <http://www.ifc.org/sme/html/sme-definitions.html>.
2. Европейский Банк Реконструкции и Развития. <http://www.ebrd.org/projects/index.htm>
3. “Comparative Analysis of SME Strategies, Policies and Programs in Central European Initiative Countries”, Zeynep Taluy-Grossruck, UNIDO, <http://www.unido.org/doc/4434>.
4. “Small & Medium Enterprise Development”. Essentials series №1, November 1999, UNDP, Evaluation office.
5. “İri, orta və kiçik sahibkar meyarlarının təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı. Bakı şəhəri, № 215, 5 iyun 2015-ci il.
6. L.F.İsmayılova. Kiçik biznesin cari vəziyyətinin statistik qiymətləndirilməsinin bəzi məsələləri. “Statistika və cəmiyyət” elmi-praktiki konfransın məqalə və tezisləri. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi. Bakı-2014, səh.142-144.
7. P.В.Любимов. Система показателей оценки развития малого бизнеса, «Российское предпринимательство», № 4 Вып.1(88), 2008, стр. 51-55.
8. О.Н.Никифоров. Статистическое наблюдение изучение субъектов малого бизнеса (на примере г. Санкт-Петербурга)// Вопросы статистики. № 9. 2012. стр. 52-56.
9. М.А.Сабельникова. Об организации статистического наблюдения за субъектами малого предпринимательства торговли //Вопросы статистики. № 12, 2008, стр. 21-29.
10. Геостатистика: теория и практика / В.В.Демьянов, Е.А.Савельева; под ред. Р.В.Арутюняна; Ин-т проблем безопасного развития атомной энергетики РАН. М.: Наука, 2010. стр. 327.

DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİNİN SƏDRİ TAHİR BUDAQOVUN RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ ALMANİYADA SƏFƏRDƏ OLMUŞDUR

15-20 oktyabr tarixlərində Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Almaniya Federativ Respublikasında səfərdə olmuşdur.

Almaniya Federal Statistika İdarəsinin prezidentinin dəvəti ilə baş tutan səfərin əsas məqsədi “Milli statistika sisteminin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinə dəstək” Tvinning layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi və Almaniya Federal Statistika İdarəsi arasında əməkdaşlığın mövcud vəziyyətinin qiymətləndirilməsi, gələcək inkişaf perspektivlərinin və layihə çərçivəsində əldə edilmiş nəticələrin müzakirə edilməsi idi.

Dövlət Statistika Komitəsinin nümayəndə heyətinin səfəri Almaniya Federal Statistika İdarəsinin prezidenti Diter Sarrayterin fəaliyyət müddətinin başa çatması ilə əlaqədar təşkil olunan rəsmi vida mərasiminə qatılmaqla başlayıb. Diter Sarrayter 2016-cı ilin 27 yanvar tarixində Tvinning layihəsinin təqdimatı ilə əlaqədar Bakıya səfəri zamanı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən qəbul edildiyini böyük məmnunluqla xatırlayıb.

Səfər zamanı Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov Almaniya Federal Statistika İdarəsinin yeni prezidenti Dr. Georq Tiel ilə görüşüb. Yeni təyinatı münasibətilə Georq Tieli təbrik edən Komitə sədri ona gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb. Bildirib ki, Azərbaycan və Alman xalqları arasında əlaqələrin tarixiliyi və Azərbaycanda alman irsinin mövcud olması iki ölkə arasında humanitar sahədə münasibətlərin dinamik inkişafı üçün əlverişli zəmin yaradır. Müzakirələr zamanı iki ölkənin statistika qurumları arasında mövcud əlaqələrdən də söhbət açılıb. Qeyd edilib ki, iki ölkənin müvafiq qurumları - Dövlətstatkom ilə Destatis arasında əməkdaşlıq əlaqələri Avropa İttifaqının Tvinning və TAİEX layihələri çərçivəsində də uğurla davam etdirilir. Artıq yekunlaşmaq üzrə olan Avropa İttifaqının “Milli statistika sisteminin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinə dəstək” Tvinning layihəsinin icra vəziyyəti barədə məlumat verilib. Almaniya, Bolqarıstan, Çexiya, Sloveniya,

Latviya, Xorvatiya və Niderlandın statistika orqanlarının cəlb olunduğu bu layihə Azərbaycanın statistika sisteminin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasına töhfə verdiyi xüsusi vurğulanıb. Almaniya Federal Statistika İdarəsinin prezidenti Georq Tiel isə öz növbəsində təbrikə görə təşəkkürünü bildirib. Almaniya Federal Statistika İdarəsi ilə Dövlət Statistika Komitəsi arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini qeyd edərək əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində söylərini əsirgəməyəcəyini deyib. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin tərəfdaş ölkələrlə, beynəlxalq təşkilatlarla fəal əməkdaşlığına toxunan Georq Tiel Tvinningq layihəsinin icrası ilə əlaqədar əldə olunmuş nailiyyətləri yüksək qiymətləndirib. Görüşdə iki ölkənin statistika qurumları arasında bir sıra məsələlərə dair qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Səfər çərçivəsində Dövlət Statistika Komitəsinin nümayəndələrinin Almaniya Federativ Respublikasının İqtisadiyyat və Energetika Nazirliyinin rəsmiləri ilə də görüşü keçirilib. Görüşdə Azərbaycan və Almaniya arasında siyasi, iqtisadi, mədəni və bir sıra digər sahələrdə olan mövcud əlaqələrdən danışılıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son illərdə ölkəmizdə əldə edilən uğurlar və iqtisadiyyatın dayanıqlı inkişafı istiqamətində görülən işlər barədə ətraflı məlumat verilib. Azərbaycanda bütün sahələrdə, o cümlədən statistika sistemində genişmiqyaslı islahatların və təkmilləşdirmə işlərinin həyata keçirildiyi diqqətə çatdırılıb.

Səfər zamanı Destatis Məlumat Mərkəzi, Visbaden və Berlin şəhərlərində yerləşən statistika idarələrinin fəaliyyətləri ilə tanışlıq da olub. Məlumat mərkəzi və statistika idarələrində ərazi üzrə sosial-iqtisadi vəziyyətə, respondentlərin statistik uçota cəlb edilməsi və statistik müayinələrin aparılması metodikasına dair ikitərəfli müzakirələr aparılıb. Görüşlərdə Azərbaycanın regionda sabit və etibarlı tərəfdaş, tolerant, multikultural mövqeyi xatırlanıb.

“MİLLİ STATİSTİKA SİSTEMİNİN AVROPA STANDARTLARINA UYĞUNLAŞDIRILMASINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİNƏ DƏSTƏK” TVİNNİNG LAYİHƏSİ BAŞA ÇATMIŞDIR

Noyabrın 24-də Bakıda “Milli statistika sisteminin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinə dəstək” tvinning layihəsinin bağlanmış mərasiminə həsr olunan konfrans keçirilib.

Öncə Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilmiş tvinning layihəsi üzrə 2 il ərzində görülmüş işlərdən bəhs edən video-çarx nümayiş olunub.

Açılış nitqi ilə çıxış edən Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov konfrans iştirakçılarını salamlayıb. Bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurlu milli inkişaf modelinin tətbiqi, siyasi-iqtisadi islahatların ardıcıl həyata keçirilməsi nəticəsində bu gün müstəqil Azərbaycan dünya miqyasında sürətlə inkişaf edən ölkələr sırasına qoşulub. Siyasi, iqtisadi, sosial, mədəni və bir çox sahələrdə əldə edilən yüksək göstəricilər və uğurlu quruculuq tədbirləri ölkəmizin dinamik inkişafını nümayiş etdirən faktorlar hesab edilir. Dövlətimizin davamlı inkişafına təkan verən bütün bu tədbirlərin böyük uzaqgörənliklə hazırlanması, inkişaf strategiyasının uğurlu tətbiqinin praktik nəticələrinin qiymətləndirilməsi üçün rəsmi statistika əsas məlumat mənbəyi hesab olunur. Son illərdə rəsmi statistikanın inkişafına güclü təkan verən islahatların əyani nümunəsidir ki, milli statistika sistemi təkmilləşdirilmiş, statistika sisteminin hüquqi bazası gücləndirilmiş və milli statistik təsnifatların hazırlanması və tətbiqi, Milli Hesablar Sisteminin qurulması, yeni statistika sahələrinin və metodologiyaların yaradılması və təkmilləşdirilməsi, istifadəçilərin statistik məlumatlara olan tələbatının ödənilməsi, elektron statistikanın inkişafı, sahibkarların üzərinə düşən hesabat yükünün azaldılması, rəsmi statistika materiallarının istehsalı proseslərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. Görülmüş işlərin nəticəsidir ki, statistika sahəsində inzibati və texniki potensialın, milli statistikanın beynəlxalq standartlara uyğunluğu baxımından inkişaf səviyyəsinin qiymətləndirilməsi məqsədilə 2016-cı il 12-16 sentyabr və 2017-ci il 6-9 fevral tarixlərində Avropa Statistika Bürosu, BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyası və Avropa Azad Ticarət Assosiasiyası tərəfindən keçirilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Statistika Sisteminin Qlobal Qiymətləndirilməsi (xarici auditi) üzrə hesabatda ölkəmizin statistika sisteminin beynəlxalq standartlara uyğun olduğu rəsmən təsdiqlənmişdir.

“Milli statistika sisteminin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinə dəstək” tvinninq layihəsi barədə ətraflı məlumat verən Tahir Budaqov bildirib ki, Dövlət Statistika Komitəsinin benefisiarı olduğu və 5 komponenti əhatə edən Tvinninq layihəsinin məqsədi statistik keyfiyyətin idarə olunması sisteminin və coğrafi informasiya sistemi vasitəsilə statistik məlumatların yayılmasının təkmilləşdirilməsi, əhalinin gəlirləri və həyat şəraiti, əlillik, turizm sahələrində rəsmi statistikanın Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmasından ibarət olmuşdur.

Qeyd olunub ki, iki il davam etmiş və bu gün uğurlu layihələrdən biri kimi qiymətləndirilən tvinninq layihəsinin əsas tərəfdaşları kimi Almaniya Federal Statistika İdarəsi və Bolqarıstan Milli Statistika İnstitutu çıxış etmişdir. Bu ölkələrlə yanaşı, Avropa İttifaqına digər üzv ölkələrin, o cümlədən Niderland, Çexiya, Sloveniya, Xorvatiya və Latviyanın 35 yüksəkixtisaslı eksperti tvinninq layihəsinə məsləhətçi qismində cəlb olunmuşdur. Dövlət Statistika Komitəsinin 64 mütəxəssisi layihədə iştirak etmiş, beynəlxalq ekspertlərin ölkəmizə 37 missiyası həyata keçirilmiş, Komitə mütəxəssislərinin isə həmin ölkələrə 14 təlim səfəri baş tutmuşdur.

Konfransda Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev, Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin rəhbəri, səfir Kestutis Yankauskas, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Səlim Müslümov, Bolqarıstan Milli Statistika İnstitutunun prezidenti Sergey Tsvetarski, Milli Məclisinin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə, Almaniya Federativ Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Mixael Kindsqrab, Prezident yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri İnam Kərimov, Litva Statistika İdarəsinin baş direktoru Vilija Lapeniene açılış nitqi ilə çıxış ediblər.

Avropa İttifaqının Statistika Bürosunun nümayəndəsi Yuri Skaskeviç isə 2016-cı il 12-16 sentyabr və 2017-ci il 6-9 fevral tarixlərində Azərbaycanın statistika sisteminin beynəlxalq standartlara uyğunluğu baxımından inkişaf səviyyəsinin qiymətləndirilməsinin yekunları ilə bağlı məruzə edib.

Sonra tvinninq layihəsi üzrə “Statistik keyfiyyətin idarə olunması”, “Coğrafi İnformasiya Sistemi”, “Gəlirlər və həyat şəraitinə dair statistika”, “Əlillərə və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərə dair statistika” və “Turizm statistikasını” komponentləri üzrə təqdimatlar konfrans iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılanıb.

Yekunda Almaniya Federal Statistika İdarəsinin məsul işçisi, Avropa İttifaqına üzv dövlət tərəfindən layihə rəhbəri Rinço Raupax tvinninq layihəsi çərçivəsində görülən işlərə dair hesabatla çıxış edib.

Konfransda dövlət qurumlarının nümayəndələri ilə yanaşı, Azərbaycanda akkreditə olunmuş bir sıra səfirlik və beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri, xarici ölkələrin statistika qurumlarının təmsilçiləri, Dövlət Statistika Komitəsi yanında Statistika Şurasının üzvləri də iştirak ediblər.

BAĞIROV NAĞI ƏLƏSGƏR OĞLU (anadan olmasının 120 illiyinə)

03.03.1934-28.09.1936-cı illərdə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Statistika İdarəsinə sədrlik etmiş Nağı Ələsgər oğlu Bağırov 1897-ci ilin dekabr ayında Naxçıvan şəhərində anadan olmuşdur. Ali təhsilini 1923-1927-ci illərdə Plexanov adına Xalq Təsərrüfatı İnstitutunda almışdır. O, 1927-ci ildən 2 il 2 ay müddətində Türkiyənin Trabzon şəhərində SSRİ-nin baş konsulluğunda tərcüməçi işləmişdir.

N.Bağırov Azərbaycan SSR Xalq Komissarları Şurasının 1934-cü il 28 fevral tarixli qərarı ilə Azərbaycan SSR Xalq Təsərrüfatı Uçotu İdarəsinin rəisi vəzifəsinə təyin edilmişdir. N.Bağırovun respublika statistika sistemində rəhbərliyi bu sahə üçün mürəkkəb bir dövrə təsadüf edir. Belə ki, MSİ 1932-ci ildə SSRİ hökumətinin qərarı ilə Xalq Təsərrüfatının Uçotu Mərkəzi İdarəsinə çevrilərək Dövlət Plan Komissiyasının tərkibində qalmaqla Zaqafqaziya Xalq Təsərrüfatının Uçotu Mərkəzi İdarəsinə təbə edilir. Bu

dövrə statistika təsərrüfatdaxili uçota əsaslanırdı ki, bu da statistika ilə müxtəlif uçot növləri arasındakı fərqi silinməsinə səbəb olmuşdu. “Xalq təsərrüfatı uçotunun vahid sistemi”nin yaradılması ilə statistika sadəcə olaraq, uçotun bir növü kimi baxılmağa başlandı. Statistikanın analitik funksiyası tamamilə aradan qalxdı. Dövlət Plan Komitəsinə təbəçilik, plan göstəriciləri çərçivəsindən kənar məlumatların toplanmaması, analitik metodlardan istifadə edilməsindən imtina statistik məlumatların təhrif edilməsi ilə nəticələndi. Statistika “görünməmiş artımlar” haqqında məlumatlar verməyə başladı. Belə bir vəziyyətdə statistika sahəsində problemlər günü-gündən artır və idarəçilik çətinləşirdi. Xalq təsərrüfatı uçotu sahəsi, əsasən, kənd təsərrüfatı statistikasına və məşğul olan rayon və şəhər statistiklərinin və könüllü müxbirlərin işlərinə əsaslanırdı ki, bu da statistika orqanlarının qarşısında qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsində çətinliklər yaradırdı. Bu çətinliklərin aradan qaldırılması üçün xalq təsərrüfatı uçotunun rayon və şəhər müfəttişləri şəbəkəsi yaradılmasına başlandı və 1934-cü ilin payızında dövlət statistikasının aşağı bölmələrinin işinin yaxşılaşdırılması üçün sahə müfəttişlikləri vəzifəsi (hər rayonda bir neçə nəfərdən ibarət) yaradıldı.

Belə bir vəziyyətdə statistika sistemində rəhbərlik etmək N.Bağırovdan böyük zəhmət tələb edirdi. Onun rəhbərliyi dövründə İttifaq planlarına uyğun olaraq, 30-cu illərin ortalarında cari statistika təşkil edilmiş və statistika orqanlarına müəssisələrin əsas göstəricilərini (məhsulun həcmi, işçi qüvvəsi, işlənmiş vaxt, əmək məhsuldarlığı, məhsulun maya dəyəri və s.) əhatə edən illik hesabatlarının müntəzəm daxil olmasına başlanılmışdır. 1934-cü ildə sənaye avadanlıqlarının, kolxozlar üzrə illik hesabat məlumatlarının yığılıb işlənməsinə başlanmış və kənd təsərrüfatı statistika sahəsində əsas kənd təsərrüfatı maşın və avadanlıqlarının inventarizasiyası həyata keçirilmişdir. 1935-1936-cı illərdə mal-qaranın, 1935-ci ildə ümumi ticarət siyahıya alınması kimi böyük statistik işlər həyata keçirilmişdir. 1934-36-cı illərdə sənaye statistikasına sahəsində sənayeləşmə üçün böyük əhəmiyyətə malik olan xüsusi işlər arasında sosialist sənaye (kiçik müəssisələr də daxil edilməklə) müəssisələrinin qeydiyyatı aparılmışdır. Xüsusi sosial əhəmiyyət kəsb edən işlərdən biri də 1934-cü ilin 1 yanvar vəziyyətinə həyata keçirilən kitabxanaların siyahıya alınması olmuşdur.

Göstərilənlərdən əlavə müəssisə və təşkilatların illik hesabatlarının işlənməsi təşkil edilmişdir.

Bu dövrə statistikanın əsas vəzifəsi xalq təsərrüfatı planlarının gedişatını və sosialist iqtisadiyyatının xarakterini təhlil etmək və işıqlandırmaqdan ibarət olmuşdur. Bununla bağlı 1935-ci ildə “Azərbaycan SSR-də sosialist təsərrüfatı statistika külliyyəti” dərc edilmişdir.

N.Bağirov Azərbaycan SSR Xalq Komissarları Şurasının 1936-cı il 28 avqust tarixli qərarı ilə SSR Xalq Təsərrüfatı Uçotu İdarəsinin rəisi vəzifəsindən azad edilərək İdarənin müavini vəzifəsinə təyin edilmişdir.

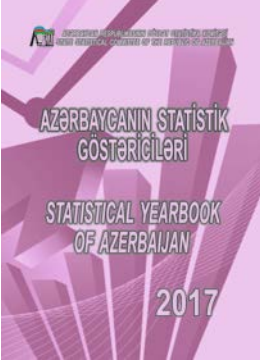
30-cu illərdə həyata keçirilən represiyalar SSRİ-də Xalq Təsərrüfatı Uçotunun Mərkəzi İdarəsinin kadrlarından da yan keçməmişdi. 1937-ci ilin mart ayının sonunda statistiklərin həbs olunmasına başlanılmışdır ki, belə kadrlardan biri də 1934-1936-cı illərdə Azərbaycan SSR MSİ-nə rəhbərlik etmiş N.Bağirov olmuşdur. O, 1937-ci ildə Azərbaycan XDİK tərəfindən əksinqilabçı trotski, terrorçuluq fəaliyyətlərinə görə tutulmuş, 2 yanvar 1938-ci ildə SSRİ Ali Məhkəmə Hərbi Kollegiyasının Səyyar Sessiyası tərəfindən ilə güllələnmişdir. 50-ci illərin əvvəllərində isə bəraət almışdır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİNİN YENİ RƏSMİ NƏŞRLƏRİ

Statistik məcmualar geniş oxucu kütləsi, statistiklər, iqtisadçılar, idarəetmə orqanları və elmi müəssisələrin işçiləri üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycanın statistik göstəriciləri

Məcmuə ölkənin sosial, iqtisadi, demografik və ekoloji həyatında baş verən prosesləri əks etdirən göstəricilər üzrə məlumatları özündə ehtiva edir.

İllik rəsmi statistik nəşr olmaqla məcmuə statistika orqanları tərəfindən müəssisə, təşkilat, ev təsərrüfatları və fiziki şəxslərdən alınmış statistik hesabat məlumatları, siyahıyaalmalar, seçmə statistik müayinələr və digər statistik müşahidə formaları, eyni zamanda aidiyyəti nazirlik, komitə, idarə və təşkilatların məlumatları əsasında hazırlanmışdır.

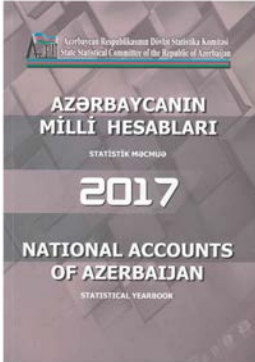
Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin İnformasiya və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-93-76;

e-poçt: sc@azstat.org; rafael@azstat.org;

http://www.azstat.org/xidmetler/neshrler_v3.0/index.php?lang=az

Azərbaycanın milli hesabları

Statistik məcmuə Azərbaycanda iqtisadi inkişafın nəticələrini xarakterizə edən makroiqtisadi göstəriciləri özündə əks etdirir. Məcmuəyə bütövlükdə ölkə iqtisadiyyatı və onun ayrı-ayrı sahələri və institusional sektorları (bölmələri) üzrə 2005-2016-cı illər üçün hazırlanmış Milli hesablar sisteminin (MHS) cədvəlləri, eləcə də iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə əsas fondların mövcudluğu, əhalinin gəlirləri və xərcləri barədə məlumatlar daxil edilmişdir.

Milli Hesablar Sistemi planlı iqtisadiyyatı xarakterizə edən xalq təsərrüfatı balansı sistemindən fərqli olaraq, material axını ilə bərabər maliyyə göstəriciləri axınına da nəzər alır və bazar iqtisadiyyatına xas olan iqtisadi proseslər haqqında makrosəviyyədə daha geniş məlumat verir.

Milli Hesablar Sisteminin tərtibi istifadəçiləri ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı barədə ətraflı, beynəlxalq tələblərə və müasir tələbata cavab verən statistik məlumatlarla təmin etmək üçün vacibdir.

Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin Milli hesablar və makroiqtisadi göstəricilər statistikasına şöbəsindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-74-50;

e-poçt: nuru@azstat.org; http://www.azstat.org/xidmetler/neshrler_v3.0/index.php?lang=az

Azərbaycanın regionları

Bu məcmuədə ölkənin hər bir rayonun iqtisadi rayonlar üzrə qruplaşdırılmış, rayonların sosial-iqtisadi vəziyyətini xarakterizə edən statistik göstəricilər üzrə müxtəlif məlumatlar təqdim olunmuşdur. Onlar ölkə üzrə sosial-iqtisadi inkişafın regional səviyyədə müqayisəsinin aparılmasına imkan verir. Məcmuədə iqtisadi rayonlarla yanaşı, ölkə üzrə ümumi coğrafi məlumatlar və sosial-iqtisadi göstəricilərə dair məlumatlar da öz əksini tapmışdır.

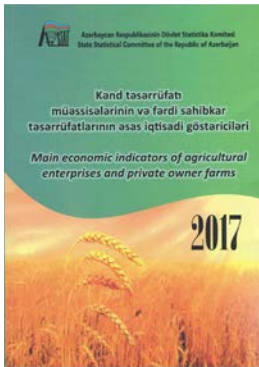
Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin Dayanıqlı inkişaf statistikasına şöbəsindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-21-39;

(+994 12) 538-64-51;

e-poçt:rsafarov@azstat.org; http://www.azstat.org/xidmetler/neshrler_v3.0/index.php?lang=az

Kənd təsərrüfatı müəssisələri və fərdi sahibkar təsərrüfatlarının əsas iqtisadi göstəriciləri

Bu məcmuədə aqrar bölmədə fəaliyyət göstərən müxtəlif təşkilati-hüquqi formalı kənd təsərrüfatı müəssisələri və fərdi sahibkar təsərrüfatlarının əsas iqtisadi göstəriciləri verilmişdir.

Məcmuə müxtəlif mülkiyyət növlərinə aid olan kənd təsərrüfatı müəssisələrinin (səhmdar cəmiyyətlərin, kollektiv (birgə) təsərrüfatların, istehsal kooperativlərinin və s.) və fərdi sahibkar təsərrüfatlarının müvafiq hesabat məlumatları əsasında hazırlanmışdır.

Məcmuəyə kənd təsərrüfatı məhsullarının maya dəyəri, satış qiyməti və rentabelliği, əmək məsarifi, istehsal xərclərinin strukturu, kənd təsərrüfatı müəssisələrinin sayı, onlarda çalışan işçilərin ortaillik sayı, əsas fondların dəyəri və s. barədə məlumatlar daxil edilmişdir.

Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin Kənd təsərrüfatı statistikasına şöbəindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-93-96; (+994 12) 538-73-57;
e-poçt: gunduzm@azstat.org; http://www.azstat.org/xidmetler/neshrler_v3.0/index.php?lang=az

Azərbaycanda təhsil, elm və mədəniyyət

Statistik məcmuədə 2000, 2005, 2010, 2014-2016-cı illərdə Azərbaycan Respublikasında təhsilin, elmin, mədəniyyətin vəziyyətini və inkişaf səviyyəsini əks etdirən əsas göstəricilər verilmişdir.

“Təhsil” bölməsində məktəbəqədər, məktəbdənkənar, ümumi, ilk peşə-ixtisas, orta ixtisas və ali təhsil müəssisələri, həmçinin doktorantura haqqında məlumatlar dərc olunub.

“Elm” bölməsinə elmi-tədqiqat və işləmələri yerinə yetirən müəssisələrin, işçilərin sayı və tərkibi, yerinə yetirilmiş elmi-texniki işlərin həcmi, tədqiqat və işləmələrə çəkilən xərclər, tədqiqat və işləmələrdə istifadə olunan əsas vəsaitlər haqqında məlumatlar daxil edilmişdir. Məlumatlar

sektorlar, müəssisələrin növləri və elmin sahələri üzrə verilmişdir. Bütün məlumatlar ilin əvvəlinə verilmişdir.

“Mədəniyyət” bölməsində kütləvi kitabxanalar, klub müəssisələri, muzeylər, teatrlar, konsert təşkilatları, kinoteatrlar, sirk, zoopark, mədəniyyət və istirahət parkları haqqında məlumatlar dərc olunmuşdur.

Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin Sosial statistika şöbəindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-90-12; (+994 12) 538-86-41
e-poçt:elchinh@azstat.org; http://www.azstat.org/xidmetler/neshrler_v3.0/index.php?lang=az

Azərbaycanda səhiyyə, sosial müdafiə və mənzil şəraiti

Statistik məcmuədə Azərbaycan Respublikasında səhiyyə, sosial müdafiə və mənzil şəraitinin vəziyyətini əks etdirən əsas göstəricilər, həmçinin əhalinin sayı, doğum, ölüm və təbii artım haqqında məlumatlar verilmişdir.

Səhiyyə bölməsində müalicə-profilaktika müəssisələrinin şəbəkəsi, əhalinin xəstəlik sinifləri üzrə xəstələnməsi və ayrı-ayrı xəstəliklərin lokalizasiyalar üzrə bölgüsü, sanatoriyalar, pansionatlar və istirahət evləri, doğuşlar, abortlar, bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı haqqında məlumatlar əks etdirilmişdir.

Xəstəliklərə dair cədvəllərdə məlumatlar Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatının 10-cu baxışı əsasında verilmişdir.

Sosial müdafiə bölməsində pensiya təminatı, sosial müavinətlər, təqaüdlər, aztəminatlı ailələrə verilən ünvanlı dövlət sosial yardımı, ümumi və ilkin əlillik, ahıllar, əlillər və sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisələrinin fəaliyyəti, istehsalatda zədələnmə haqqında informasiya əks edilmişdir.

Mənzil şəraiti bölməsində ölkə üzrə mənzil fondunun ümumi və yaşayış sahəsi, özəlləşdirilmiş mənzillərin sayı, mənzil fondunun abadlığı, mənzil şəraitini yaxşılaşdırmış ailələrin sayı haqqında məlumatlar əks etdirilmişdir.

Mənzil fonduna dair məlumatlar əhalinin 2009-cu il siyahıyaalınması məlumatları əsasında yenidən hesablanmışdır

Əlavə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsinin Sosial statistika şöbəsindən əldə etmək mümkündür.

Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81, tel: (+994 12) 538-90-12; (+994 12) 538-63-61
e-poçt:elchinh@azstat.org; http://www.azstat.org/xidmetler/neshrler_v3.0/index.php?lang=az

**2017-ci İL DƏ “STATİSTİKA XƏBƏRLƏRİ” JURNALINDA DƏRC OLUNMUŞ
MƏQALƏLƏRİN MÖVZU-ƏLİFBƏ ÜZRƏ SİYAHISI**

İQTİSADI-STATİSTİK TƏDQİQATLAR

<i>Amil Məhərrəmov, Kutais Səriyev, Hürü Şamilova.</i> Azərbaycanca innovativ milli biznesin formalaşması və inkişaf istiqamətləri.....	2
<i>Amil Məhərrəmov, Qalib Qafarlı.</i> Vergi mexanizminin ixrac potensialının stimullaşdırılmasında rolu.....	3
<i>Arzu Tağıyeva.</i> Ümumi Daxili Məhsulun statistik tədqiqi.....	3
<i>Elman Qasımsadə.</i> Azərbaycanda qiymət statistikasını: cari vəziyyət və perspektivlər.....	2
<i>Elnur Rüstəmov.</i> İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə ÜDM-in artırılmasında əmək məhsuldarlığının rolu.....	2
<i>Eldar Quliyev.</i> Marketing-menecment və iqtisadi dayanıqlılığın təmin edilməsinin bəzi məsələləri.....	3
<i>Əli Əliyev.</i> Firmanın innovasiyalı inkişafında qeyri-maddi aktivlərin rolu və onun qiymətləndirilməsinin bəzi məsələləri.....	1
<i>Əvəz Ələkbərov, Nizami Xudiyev.</i> Azərbaycanın maliyyə xidmətləri seqmentində sığortanın rolu və sistemli transformasiya perspektivləri.....	3
<i>Əvəz Ələkbərov.</i> Azərbaycanda dövlət sosial sığorta sisteminin müasir inkişaf modeli və prioritetləri.....	4
<i>Hacıbala Dadaşov.</i> Sənaye istehsalı dinamikasının müəyyənləşdirilməsi zamanı mövsümlilik amilinin nəzərə alınması.....	2
<i>Hicran Cabbarova.</i> Heyvandarlığın əsas sahələrinin vəziyyəti və inkişaf perspektivləri.....	2
<i>Xəqani Məmmədov.</i> Dayanıqlı inkişafın göstəricilər sisteminin statistik metodlarla tədqiqi.....	1
<i>Xəqani Məmmədov.</i> Valyuta məzənnəsinə təsir edən amillərin statistik tədqiqi.....	3
<i>İlqar Vəliyev.</i> Ev təsərrüfatları tərəfindən atmosfer havasına vurulan ziyanın statistik qiymətləndirilməsi.....	3
<i>İlkin Şahvələdoğlu.</i> Dövlət maliyyəsi statistikasının aparılmasının bəzi aspektləri.....	3
<i>Qəzənfər Abbasov.</i> Uçot-analitik sisteminin formalaşmasında “xərclər”, “məsrəflər” və “tədavül xərcləri” anlayışlarının elmi araşdırılması.....	2
<i>Lala Namazova.</i> İKT-nin inkişaf indeksi, qlobal rəqabətlik indeksi – nəzəri-metodoloji məsələlər.....	2
<i>Lala Namazova.</i> Ticarətdə informasiya kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqinin bəzi məsələləri.....	4
<i>Malik Tağıyev.</i> Rabitə, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişafına sosial aspektdən baxış.....	4
<i>Mətanət Həsənova.</i> Azərbaycanda aqrar sektorun müasir vəziyyətinin statistik təhlili.....	4
<i>Nail Mərdanov.</i> Azərbaycanda reyestr əsaslı statistikanın mövcud vəziyyəti: reallıqlar və inkişaf istiqamətləri.....	2
<i>Saleh Mövlamov.</i> Ərzaq təhlükəsizliyinin statistik tədqiqi.....	1
<i>Сарвиназ Ханларзаде.</i> Создание и развитие инфраструктуры поддержки малого инновационного бизнеса.....	4
<i>Севиндж Аббасова.</i> Организационно-экономические проблемы управления затратами в системе управленческого учёта и пути их решения.....	2
<i>Şahin Sadiqlı.</i> Ölkədə investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, innovasiyaların tətbiqi və bu sahədə atılmış addımlar.....	3
<i>Tahir Şükürov.</i> İstehlak bazarında marketing logistikasının rolu və səmərəliliyi.....	1
<i>Vahid Novruzov.</i> Azərbaycan iqtisadiyyatının Strateji Yol Xəritəsi və inkişaf.....	1
<i>Vüsalə Teymurova.</i> İnsan kapitalının formalaşmasında təhsilin rolu.....	1
<i>Yadulla Həsənlı, Gülbala Quliyev.</i> Azərbaycanda kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının Kobb-Duqlas funksiyası ilə təhlili.....	1

<i>Zərifə Hüseynova.</i> İqtisadi inkişaf modelinin əsas strateji məqsədləri.....	2
<i>Zülfüqar Məhərrəmov.</i> Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda əmək ehtiyatlarının formalaşması.....	4

METODOLOGİYA

<i>Aida İbrahimova, Zərifə Nağıyeva.</i> Ticarətdə seçmə statistik müşahidələrin təşkili məsələləri.....	4
<i>Elçin Hacı.</i> Seçmə statistika müşahidələrinin aparılmasının metodoloji əsasları.....	2
<i>Əli Hacıyev, Fərhad Eminov, İlqar Xəlilov.</i> Ekoloji risklərin təhlili və qiymətləndirilməsi.....	4
<i>Lyudmila İsmayılova.</i> Kiçik sahibkarlığın inkişafının statistik göstəricilər sistemi və onun təhlili istiqamətləri.....	4
<i>Rza Allahverdiyev, Xalq Nəsibov.</i> Əhali sayının proqnozlaşdırılması üzrə metodoloji yanaşma aspektləri.....	2
<i>Севиндж Аббасова.</i> Использование методов управленческого учета и анализа в управлении затратами.....	4
<i>Zərifə Nağıyeva.</i> Statistik tədqiqatın təşkili məsələləri.....	2

STATİSTİK İNFORMASIYA SİSTEMİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ

<i>Saleh Mövlamov.</i> Müasir şəraitdə uçot-informasiya sisteminin problemləri.....	3
---	---

STATİSTİK TƏSNİFATLAR, STANDARTLAR VƏ REGİSTRlər

<i>Vüqar Məmmədəlizadə.</i> Keyfiyyətin təmin olunmasında özünüqiymətləndirmə alətlərinin tətbiqi məsələləri.....	3
---	---

XRONİKA, MƏLUMATLAR

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin yeni rəsmi nəşrləri.....	2
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin yeni rəsmi nəşrləri.....	3
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin yeni rəsmi nəşrləri.....	4
Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri üzrə beynəlxalq tədbir haqqında.....	2
Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqovun Banqkokda BMT-nin Asiya və Sakit okean üzrə İqtisadi və Sosial Komissiyasının Statistika Komitəsinin 5-ci sessiyasında iştirakı haqqında məlumat.....	1
Dövlət Statistika Komitəsində 2016-cı ilin yekunlarına və 2017-ci ildə qarşıda duran vəzifələrə dair geniş kollegiya iclası haqqında məlumat.....	1
Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov Cenevrədə keçirilən beynəlxalq tədbirlərdə iştirak etmişdir.....	3
Dövlət Statistika Komitəsi yanında Statistika Şurasının iclasına dair.....	2
Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Almaniya səfərdə olmuşdur.....	4
MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Statistika Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının 57-ci iclasına dair.....	2
2017-ci ildə statistika sahəsində beynəlxalq tədbirlər.....	1

AZƏRBAYCANIN STATİSTİKA TARİXİNİN SƏHİFƏLƏRİNDƏN

Əjdər Əjdər oğlu Əliyev (anadan olmasının 80 illiyinə).....	2
Bağırov Nağı Ələsgər oğlu (anadan olmasının 120 illiyinə).....	4
Sabit Qasım oğlu Abbasəliyev (anadan olmasının 85 illiyinə).....	2
Talıblı Böyükağa Mirqasım oğlu (anadan olmasının 120 illiyinə).....	1

Məqalələrin təqdim olunma qaydaları

“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 21 dekabr tarixli, 2621 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2013-2017-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafı Dövlət Proqramı”na uyğun olaraq Dövlət Statistika Komitəsinin təsisçiliyi ilə nəşr olunur.

Jurnal 07.10.2015-ci il tarixində 4004 nömrəsi ilə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində mətbu nəşrlərin reyestrinə daxil edilmiş, İSSN 2413-6557 nömrəsi ilə Beynəlxalq Standart Seriya Nömrəsi Beynəlxalq Mərkəzində qeydiyyatdan keçirilmiş və 31 mart 2017-ci il tarixli (Protokol № 06-R) qərarla Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası rəyasət heyəti tərəfindən “Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəticələrin siyahısı”na iqtisad elmləri üzrə daxil edilmişdir.

Jurnalda statistika elminin nəzəri-metodoloji əsasları, iqtisadi, sosial, ekoloji və demoqrafik proseslərin statistik təhlili, iqtisadiyyat və sosial sahələr ilə bağlı digər məqalələrə üstünlük verilməklə başqa nəşrlərə təqdim edilməmiş məqalələr dərc olunur. Məqalələr azərbaycan, rus və ingilis dillərindən birində hazırlanmalıdır.

Redaksiyaya göndərilən məqalələrdə müəlliflər aşağıdakıları nəzərə almalıdırlar:

1. Məqalə qrafiki materiallar, cədvəllər, düsturlar, xülasə və ədəbiyyat siyahısı daxil olmaqla ümumi həcmi 12 səhifədən çox olmamalı və azərbaycan, rus və ya ingilis dillərindən birində hazırlanmalıdır.
2. Məqalə kağızda və ya elektron versiyada olmalıdır. Kağız versiyası imzalanmış şəkildə redaksiyaya təqdim edilməli, elektron versiyası isə kompakt diskdə verilə, yaxud jurnalın elektron poçtuna (stat.xeber@azstat.org) göndərilə bilər.
3. Mətn Microsoft Office Word proqramında **A4** formatda, **Times New Roman–12** şriftində, **1,0** intervalında yığılmalı, soldan **25 mm**, sağdan **15 mm**, yuxarıdan **20 mm**, aşağıdan isə **19 mm** boş sahə buraxılmalıdır.
4. Məqalələr aşağıdakı ardıcılıqla tərtib edilməlidir: məqalənin adı (böyük hərflərlə, qalın şriftlə), müəllifin adı və soyadı (yalnız ilk hərfləri böyük olmaqla, qalın şriftlə), açar sözlər, mətn, xülasə və ədəbiyyat siyahısı. Məqalədə yarımbaşlıqlardan istifadə edildiyi halda, onun yalnız ilk hərfi böyük olmaqla, qalın şriftlə və nömrələnməklə yazılmalıdır. Başlıq və yarımbaşlıqlardan, cədvəl və şəkillərdən əvvəl və sonra əlavə bir sətir ara boşluğu buraxılmalıdır. Mətnə sözlər bütöv yazılmalı, “-” işarəsi ilə sətirdən-sətirə keçirilməməlidir.
5. Cədvəl və şəkillərin adı olmalı və bu ad cədvəllər üçün cədvəlin üstündə sağ küncdə, şəkillər üçün şəklin sol küncündə yerləşdirilərək ərəb rəqəmləri ilə ardıcıl nömrələndirilən müvafiq olaraq “cədvəl” və “şəkil” sözlərindən sonra yazılmalıdır. Cədvəl və şəkillərin başlıqlarının ilk hərfləri böyük olmaqla qalın şriftlə yazılmalıdır. Cədvəlin sütunlarının adı qısa olmalı, ölçü vahidləri göstərilməlidir.
6. Məqalədə müəllif(lər)in işlədiyi müəssisə(lər) və həmin müəssisənin (müəssisələrin) ünvan(lar)ı, müəllif(lər)in elektron poçt ünvan(lar)ı göstərilməlidir.
7. Elmi məqalənin sonunda elm sahəsinin və məqalənin xarakterinə uyğun olaraq, müəllif(lər)in gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti, iqtisadi səmərəsi və s. aydın şəkildə verilməlidir.
8. Məqalənin mövzusu ilə bağlı elmi mənbələrə istinad olmalıdır. Məqalənin sonunda verilən ədəbiyyat siyahısı əlifba sırası ilə və ya mətnə istinad olunan ədəbiyyatların rast gəlinədiyi ardıcılıqla nömrələnməlidir (məsələn, [1] və ya [1, səh.119] kimi işarə olunmalı). Eyni ədəbiyyata mətnə başqa bir yerdə təkrar istinad olunarsa, onda istinad olunan həmin ədəbiyyat əvvəlki nömrə ilə göstərilməlidir. Elmi məqalələrə, simpozium, konfrans və digər nüfuzlu elmi tədbirlərin materiallarına və ya tezislərinə istinad edərəkən məqalənin, məruzənin və ya tezisnin adı göstərilməlidir. İstinad olunan mənbənin biblioqrafik təsviri verilərəkən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının "Dissertasiyaların tərtibi

Qaydaları" haqqında təlimatın 10.2-10.4.6 maddələrinə əsasən "İstifadə edilmiş ədəbiyyat" bölməsinin tələblərinə riayət etmək lazımdır.

9. Xülasə məqalənin hazırlandığı dildən əlavə başqa iki dildə verilməlidir. Məqalənin müxtəlif dillərdə olan xülasələri bir-biri ilə eyni olmalı və məqalənin məzmununa uyğun olmalıdır. Məqalədə müəllifin və ya müəlliflərin gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti və s. xülasədə yığcam şəkildə öz əksini tapmalıdır. Hər bir xülasədə məqalənin adı, müəllifin və ya müəlliflərin tam ad(lar)ı göstərilməlidir. Xülasələrin həcmnin 8-10 sətir olması tövsiyə olunur.
10. Hər məqalədə UOT indeksi, PACS kod tipi və açar sözlər göstərilməlidir. Açar sözlər üç dildə verilməli (məqalə və xülasənin yazıldığı dillər) və 5 sözdən az olmamalıdır.
11. Siyahıda göstərilən ədəbiyyatların müəlliflərinin soyadı, adının ilk hərfi, mənbənin adı, nəşr yeri və çap olunduğu il göstərilməlidir. Ədəbiyyat siyahısında son 5-10 ilin elmi məqalələrinə, monoqrafiyalarına və digər etibarlı mənbələrə üstünlük verilməlidir.
12. Təqdim edilən əlyazmalara redaksiya heyəti tərəfindən baxıldıqdan sonra onun dərc edilib-edilməməsinə qərar verilir və bununla bağlı müəllif məqalə qəbul olunduqdan sonra ən gec bir ay müddətində yazılı şəkildə məlumatlandırılır.
13. Məqalə müəllif(lər)inə redaksiya tərəfindən bir nüsxə jurnal pulsuz verilir, jurnalın elektron versiyası isə Dövlət Statistika Komitəsinin internet sahifəsində yerləşdirilir.
14. Müəllif(lər) məqalənin keyfiyyətinə, göstərilən faktların və elmi nəticələrin doğruluğuna və digər məlumatlara görə cavabdehlik daşıyır.

Redaksiyanın ünvanı: Dövlət Statistika Komitəsi, AZ 1136, Bakı şəh., İnşaatçılar pr. 81.

Tel: (012) 538 77 19

e-poçt: stat.xeber@azstat.org

Правила для авторов статей

Научно-практический журнал «Вестник статистики» был учрежден Государственным Комитетом по Статистике Азербайджанской Республики во исполнение «Государственной Программы развития официальной статистики в Азербайджанской Республике в 2013-2017 гг.», утвержденной Указом Президента Азербайджанской Республики от 21 декабря 2012 года за № 2621.

7 октября 2015 года журнал был включен в реестр печатных изданий Министерства Юстиции Азербайджанской Республики под № 4004, зарегистрирован в Международном Центре, получил Международный стандартный серийный номер ISSN 2413-6557 и по решению Президиума Высшей Аттестационной Комиссии при Президенте Азербайджанской Республики от 31 марта 2017 года (Протокол № 06-R) включен в «список научных публикаций, рекомендованных для публикации основных результатов диссертаций по экономическим наукам в Азербайджанской Республике».

В журнале издаются статьи, в которых затрагиваются вопросы теоретико-методологических основ статистической науки, статистического анализа экономических, социальных, экологических и демографических процессов, а также другие статьи, по экономической и социальной проблематике, которые не были опубликованы в других изданиях. Статьи подготавливаются на азербайджанском, русском или английском языках.

Авторы, предоставляющие в редакцию статьи должны учитывать следующее:

1. Статья не должна быть больше 12 страниц, включая графические материалы, таблицы, формулы, резюме и список литературы и должна быть написана на одном из трех языков: азербайджанском, русском или английском.
2. Статья должна быть в электронном форме и на бумажном носителе. Бумажная версия статьи должна быть предоставлена в редакцию журнала с соответствующей подписью

автора, а электронная версия может быть предоставлена в редакцию журнала на компакт диске или выслана по электронной почте (stat.xeber@azstat.org).

3. Текст статьи должен быть набран с помощью программы Microsoft Office Word в формате А4. Шрифт текста **Times New Roman**, размер шрифта **12**, интервал **1,0**. На страницах оставляются поля слева **25 мм**, справа **15 мм**, сверху **20 мм** и снизу **19 мм**.
4. Статьи должны оформляться в следующей последовательности: название статьи (выделяются прописными буквами, жирным шрифтом), имя и фамилия автора (только первые буквы прописными, жирным шрифтом), ключевые слова, текст, резюме и список литературы. При использовании в статье подзаголовков, только первые буквы должны быть выделенными, жирным шрифтом и пронумерованы. Перед и после заголовка и подзаголовка, таблиц и рисунков необходимо оставлять промежуток размером в один интервал. Слова в статье должны писаться полностью, слова нельзя переносить с одной строки на другую с использованием знака «-».
5. Таблицы и рисунки должны иметь заголовки. Заголовки для таблиц должны быть размещены в правом углу над таблицей, для рисунков в левом углу под рисунком. Заголовки должны быть напечатаны, после последовательно пронумерованных арабскими цифрами соответствующих слов «таблица» и «рисунок». Заголовки таблиц и рисунков должны быть напечатаны прописными буквами и жирным шрифтом. Название колонок таблицы должны быть короткими, должны быть указаны единицы измерения.
6. В статье должны быть указаны название учреждения (учреждений), в котором работает автор (авторы) и адрес (адреса) данного учреждения (учреждений), адрес (адреса) электронной почты автора (авторов).
7. В конце научной статьи в соответствии с характером статьи и областью науки должны быть четко отмечены научные выводы, к которым пришел автор (авторы), научная новизна, практическая значимость и экономическая эффективность работы и т. д.
8. Должны быть ссылки на научные источники, связанные с темой статьи. Предоставляемый в конце статьи список литературы должен быть пронумерован в алфавитном порядке или в последовательности в которой встречается ссылаемая литература в тексте (например, обозначаться как [1] или [1, стр. 119]). При повторной ссылке на одну и ту же литературу в другом месте, ссылаемая литература должна быть пронумерована предыдущим номером. Ссылаясь на одни и те же статьи, тезисы симпозиумов, конференций и других влиятельных научных мероприятий должны быть указаны названия статей, докладов и тезисов. При библиографическом описании ссылаемого источника нужно следовать требованиям пункта 10.2-10.4.6 раздела «Использованная литература» инструкции о «Правилах оформлении диссертаций» Высшей Аттестационной Комиссии при Президенте Азербайджанской Республики.
9. Резюме должно быть представлено на двух других языках, отличающихся от языка, на котором написана статья. Резюме статьи, написанные на разных языках должны быть одинаковыми и должны соответствовать содержанию статьи. Научные выводы, к которым пришли автор или авторы, научная новизна, практическая значимость и экономическая эффективность работы и т.д. должны кратко отражаться в резюме. В каждом резюме должно указываться название статьи, полное имя автора или авторов. Рекомендуется писать резюме объемом 8-10 строк.
10. В каждой статье должны указываться индексы UOT, коды типа PACS и ключевые слова. Ключевые слова должны даваться на трех языках (языки на которых написаны статья и резюме) и не должны быть меньше 5 слов.
11. Для литературы указанного в списке должны указываться фамилии и первые буквы имен авторов, название источника, место и год издания. В списке литературы должно даваться предпочтение научным статьям, монографиям и другим достоверным источникам последних 5-10 лет.
12. Решение о публикации или не публикации предоставленной рукописи принимается после ее рассмотрения редакционным советом и в связи с этим автор письменно уведомляется не позднее 1 месяца после принятия статьи.

13. Автору (авторам) статьи со стороны редакции бесплатно предоставляется 1 экземпляр журнала, а электронная версия журнала размещается на интернет странице Государственного Комитета по Статистике.
14. Автор несет ответственность за качество статьи, достоверность предоставленных фактов, научных результатов и прочей информации.

Адрес редакции: Государственный Комитет по Статистике, AZ 1136, г. Баку,
пр. Иншаатчылар 81.
Тел: (012) 538 77 19
e-mail: stat.xeber@azstat.org

Instructions for authors

Scientific-practical journal “statistical news” is published by the State Statistical Committee in accordance with the "State Program for the Development of Official Statistics in the Republic of Azerbaijan for 2013-2017", approved by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated December 21, 2012, No. 2621.

The journal was registered on July 7, 2015 with the number 4004 in the Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan and included in the International Standard Serial Number International Center of ISSN 2413-6557 and signed on 31 March 2017 (Protocol No: 06-R) by the Presidium of the Higher Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan “on the list of the periodical scientific results recommended for publication of the main results of the dissertations in the Republic of Azerbaijan”.

The theoretical and methodological bases of statistical science, statistical analysis of economic, social, ecological and demographic processes, as well as other articles related to economics and social sciences are published in the journal. The articles must be developed in one of Azerbaijani, Russian and English languages.

Authors have to take the followings into account:

1. Total volume of article, including graphical materials, tables, formulas, summaries and list of literature should not exceed 12 pages and should be prepared either in Azerbaijan, English or Russian languages.
2. Article text should be in a paper or electronic form. Paper version must be submitted to editorial office in a signed form; an electronic version could be presented on CD or sent to e-mail (stat.xeber@azstat.org).
3. Article should be in Microsoft Office Word A4 format, **Times New Roman**, Font **12**, line spacing – **1,0**, margins: left - **25 mm**, right - **15 mm**, top – **20 mm**, bottom – **19 mm**.
4. Article should be compiled in a following sequence: title of article (in capitals, bold), name and surname of author (only first letters in capitals, bold), keywords, text, summary and list of literature. If subtitles, only first letter is written in capitals, bold and numbered. Before and after titles and subtitles, tables and pictures it is necessary to skip down one space. Words in the text should be written completely, it shouldn't be allowed to skip from line to line with a sign “-”.
5. Tables and pictures have to be titled and these titles for tables should be placed at the right corner of the top of the table, for pictures – at the left corner of the bottom of the picture; titles should be numbered by Arabic figures which have to be indicated correspondingly after words “table” and “picture”. First letters of titles of tables and pictures should be written in capitals and bold. Names of tables' columns should be short and measurement units have to be indicated.
6. Institution(s) where author(s) works and address(es) of this (these) institution(s), e-mail(s) of author(s) should be indicated in the article.

7. At the end of research article the conclusions reached by author(s), scientific novelty of a paper, importance of its application, economic efficiency and etc. should be clearly indicated in accordance with nature of domain of science and article.
8. As regard to the subject of article the scientific sources should be referred. List of literature at the end of article should be numbered either by sequence of referred literature met in the text (for example, it should be indicated as [1] or [1, page 119] or by alphabetical order. If the same literature is referred again in another part of the text, then the referred literature should be indicated by previous number. When referring to the same articles, theses of symposiums, conferences and other important scientific events the title of article, paper or thesis has to be indicated. When specifying the bibliographic description of referred source it is necessary to rely on requirements of item 10.2-10.4.6 of the section "List of literature" of effective guideline on "Compilation rules of the dissertations" of the High Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan.
9. Summary should be provided in two languages other than language of article. Summaries of article in several languages should be the same and correspond to the content of article. Summary should reflect condensate of conclusions reached by author or authors, scientific novelty of a paper, importance of its application and etc. Each summary should specify title of article, full name(s) of author(s). It is recommended summary to be of 8-10 lines.
10. UOT indices or PACS-type codes and keywords should be specified in each article. Keywords should be given in three languages (languages of articles and summaries) and be not less than 5 words.
11. Surnames, first letter of names of authors of the used literature, source, place of publication and a year of issue should be specified in the list. In the list of literature scientific articles and monographs of the last 5-10 years and other reliable sources are preferable.
12. After editorial office staff reviews the presented manuscripts it is made decision whether publish it or not and the author is informed about it at the latest during a month.
13. Editorial office presents a copy of journal to author(s) of article free of charge; e-version of journal is posted on the web-page of the State Statistical Committee.
14. Author bears responsibility for quality of article, reliability of the indicated facts and scientific results and other information.

Address of editorial office: State Statistical Committee, Baku city, Inshaatchilar av. 81, AZ 1136.

Tel: (012) 538 77 19

e-mail: stat.xeber@azstat.org

Dizayner: Xatirə Qasımova

Korrektor: Arzu Salmanova

Çapa imzalanmışdır: 06.11.2017